

Илија ПСАЛТИРОВ

КОРИСТЕЊЕ НА ЕВРОПСКИТЕ ПАРИ

Пред неколку дена бевме сведоци на препукувањата меѓу новата и претходната Влада, со потпретседателката на Владата одговорна за европски прашања, а во врска со начинот на користење на европските пари, односно на европските фондови кои ѝ се на располагање на Република Македонија, со цел подобрување на севкупниот амбиент во државата преку поддршка на реформските процеси во различни сфери. Која беше заднината на овој дуел имајќи го предвид актуелниот момент, не е мое да судам.

Она што е клучно во целата приказна е дали и колку навистина успешно сме ги искористиле досегашните финансиски средства од Унијата и дали и колку сме подготвени за користење на новите извори на финансиски средства, кои преку инструментот за претпристапна помош ИПА, наскоро ќе ни бидат на располагање. Но, исто така, важно е да се утврди и тоа кој ги имал надлежностите за користење на странската помош и кој бил координатор за неа.

Поаѓајќи од 1992 година кога Македонија ја почна својата соработка со Европската унија, заклучно со денес, вкупната финансиска помош која е пласирана во земјава, изнесува околу 700 ми-

лиони евра. Но, она што е особено важно да се потенцира е фактот дека треба да се направи дистинкција меѓу помошта која доаѓа директно од европските фондови и програми како Фаре, Обнова, Темпус, Кардс и слично, и онаа која Македонија ја добива на билатерална основа од земјите донатори, како што се САД (преку УСАИД), Германија, Холандија, Велика Британија, Норвешка, Швајцарија, Шведска итн., што само укажува на тоа дека вкупната помош добиена од сите донатори заедно е многу поголема од 700 милиони евра помош од ЕУ.

Досега Секретаријатот за европски прашања беше само координатор на странската помош, додека имплементацијата беше извршувана по строги критериуми на поодделни донатори и под нивен директен надзор. Конкретен пример нека биде користењето на средствата од Кардс програмата, за која директна надлежност има Европската агенција за реконструкција (ЕАР), па според тоа, начинот на трошење на средствата од оваа програма не е под директна надлежност на Владата, односно на Секретаријатот за европски прашања. Токму тоа во изминатиот период и се кршеа копјата меѓу претходната Влада и ЕУ, затоа што тогашната Влада сметаше дека е доволно подготвена да ја води сама-

та, како координацијата, така и имплементацијата на проектите поддржани со парите од Европската унија. Тоа и ќе случи за нешто повеќе од една година, кога ЕАР ќе ја заврши својата мисија во Македонија и севкупната финансиска помош од ЕУ ќе оди директно преку Владата, што значи дека таа ќе биде и директно одговорна за тоа како ќе се трошат европските пари.

Што се однесува до тоа, пак, колкави средства точно се предвидени да ѝ бидат на располагање на Македонија во наредните три години (2007, 2008 и 2009 година), бројките според петте предвидени компоненти се следните: За првата компонента, односно за институционален развој во 2007 година се предвидени 41,6 милиони евра, во 2008 година 41,8 милиони евра и во 2009 година 42,5 милиони евра или вкупно 126 милиони евра. За втората компонента, која се однесува на прекугранична и регионална соработка, се предвидени 4,2 милиони евра во 2007 година, 5,3 милиони евра во 2008 година и 5,6 милиони евра во 2009 година или вкупно 15 милиони евра. Третата компонента, регионалниот развој, ќе повлече 7,4 милиони евра во 2007 година, 11,4 милиони евра во 2008 и 16,6 милиони евра во 2009 година или вкупно 35,4 ми-

лиони евра. Четвртата компонента, која се однесува на развојот на човечките ресурси, предвидува во 2007 година 3,2 милиони евра, во 2008 година 6 милиони евра и во 2009 година 7,1 милион евра или вкупно 16,3 милиони евра. И на крај, последната петта компонента, односно руралниот развој ќе ѝ донесе на земјава 2,1 милион евра во 2007 година, 5,7 милиони евра во 2008 година и 10 милиони евра во 2009 година или вкупно 17,8 милиони евра. Тоа значи дека за следните три години, Македонија ќе треба да добие вкупна помош само од ЕУ во износ од 210,4 милиони евра, што во просек изнесува речиси 50 отсто повеќе споредено со просечната тригодишна помош во претходниот период.

Оттука, клучно за нашава земја ќе биде на кој начин, со каков кадар и со каква организација ќе се одвива користењето на европските пари во периодот кој следува. Евидентно е дека за поодделните компоненти кои ЕУ ќе ги поддржува финансиски, се неопходни и специфични домашни експерти и креирање на посебни тимови. Затоа партиските и политичките препукувања треба да се остават на страна, а да им се овозможи на професионалците и на експертите да си ја завршат својата работа.